

פרוטוקול מס' 1/1

מישיבה של ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ה',
באלול, חשי"ד - 16.9.54,
בשעה 12.00.

נוכח:

- י. גורי - היו"ר
- י. בדר
- ש. דיין
- ק. לרנ
- ח. למדן
- א. סמוס

מוזמנים:

- מר קטרון - נציג משרד המשפטים (לסעיף א')
- מר בר-יוסף - הממונה על הבנקים (בלבר
- מר גפני - נציג משרד מס המותרות (
- מר היינשטיין (לסעיף
- מר לבינשטיין (נציגי הוועדה הבינ-
- מר סלדמן - ארגונית לעניין מס (בלבר
- מר פרץ (
- מר שיבק (

סדר-היום:

- א. אישור סעיפים מסויימים בחוק בנק ישראל, חשי"ד - 1954.
- ב. קבלת משלח מטעם התאחדות הסוחרים והתאחדות בעלי המלאכה בעניין מס מותרות על רהיטים.

=====

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
לפני צאת הכנסת לפגרה דנה ועדת הכספים בחבעית הנגרים לשנות את השיטה הנוכחית של גביית מס מותרות מרהיטים מוגמרים ולגבות את המס מחומרי-גלם, היינו להפוך את המס למכס. ועדת הכספים החליטה אז למסור את הבעיה למיפולה של ועדה ציבורית, אולם יחד עם זאת ציינה שאם מיפולה של הוועדה הציבורית לא תניח את דעתם של נציגי הנגרים, יוכלו לפנות שנית לוועדת הכספים לאחר שו בה מהפגרה. עתה מנו אלי שנית נייגי הנגרים ודרשו להחזיר את העניין לוועדת הכספים. הסכמתי לקבל משלח מטעם התאחדות בעלי המלאכה והתאחדות הסוחרים, אבל אמרתי להם שלא אוכל להחליט על שום צעד על דעת עצמי ואביא את בקשתם לוועדת הכספים המתכנסת עכשיו. חברי המשלח מחכים עכשיו בחוץ לתשובת הוועדה.

י. בדר:

קודם כל יש להעמיד את העניין לסדר-היום של הוועדה.
אשר לבעיה עצמה, למעתי על האמניסטרציה של גביית מס מותרות מרהיטים וממט הזדעזעתי. למעשה, במצב הקיים אין זכות קיום לנגר ישר. אני מציע להעמיד שאלה זו על סדר-יומה של הוועדה ולקיים דיון דחוף בזמן הפגרה.

היו"ר י. גורי:

אינני מתנגד לכך שהמשלח הוזמן עתה בפני הוועדה.

או.

א. מטופ: אני מבקש לקבוע לשם כך ישיבה מיוחדת. הישיבה הנוכחית נקראה רק לשם בירור ענין פורמלי והיחה צריכה להסתיים חוץ רגעים מספר.

הוחלט להזמין לישיבה זו את נציגי התאחדות בעלי המלאכה והתאחדות הסוחרים.

היו"ר י. גורי: נדון החילה באישור סעיפגם מסויימים בחוק בנק ישראל, תשי"ד 1954.

א. אישור סעיפים מסויימים בחוק בנק ישראל.

היו"ר י. גורי: קיבלתי מכתב ממזכיר הממשלה בו הוא מודיע לי, שבהתאם לסעיף 79 לחוק בנק ישראל החליטה הממשלה ב-12.9.54 לקבוע את יום פרסומה של חוק זה כיום החילה חוקפם של הסעיפים 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 12, 79 ו-80 לחוק בנק ישראל, ומבקשת על כך את אישורה של ועדת הכספים.

מר קטרון: סעיף 5(ב) לחוק בנק ישראל קובע כי "הממשלה תמסור לבנק, חוץ 15 יום מיום פרסום חוק זה ברשומות, שטרי החייבות במכום כולל של 10 מיליון לירות שיפרעו בשיעורים ובמועדים שיקבעו על-פי הסכם שיחתם חוץ 15 הימים האמורים בין הנגיד לבין הממשלה...". זאת אומרת שאת שתי הפעולות האלו - מסירת שטרי החייבות וחתימת ההסכם - יש לסיים חוץ 15 יום מיום פרסום החוק ברשומות. החוק נחפרסם ב-3.9.54 ועל כן התקופה של 15 יום מסתיימת מחרתיים, ב-18.9.54.

סעיף 79 לחוק בנק ישראל קובע שהממשלה, באישור ועדת הכספים, רשאית בהודעה שתפורסם ברשומות לקבוע האריכי חוק שונים לסעיפים שונים ובלבד שזה יהיה לא יאוחר מחוץ שנה מיום פרסום החוק.

זאת אומרת שמצד אחד יש לסיים עד מחרתיים ביצוע של פעולות מסויימות, אבל מצד שני אין כל אפשרות לבצע פעולות אלו כל עוד הסעיפים הנוגעים בדבר אינם בחוק. כדי לבצע את הפעולות מוכרחים החילה למנות את הנגיד, כי הוא צריך לחתום על ההסכם עם הממשלה. לכן בישיבה ביום א' החליטה הממשלה לתת חוקף לסעיפים הבאים, הדרושים לביצוע הפעולות האמורות: סעיף 1 - הגדרות; סעיף 2 - הקמת בנק ישראל; סעיף 3 - תפקידי הבנק; סעיף 4 - מקום מושבו של הבנק; סעיף 5 - הון הבנק; סעיף 8 - מינוי הנגיד; סעיף 9 - תפקידיו של הנגיד; סעיף 12 - תקופת כהונתו של הנגיד; סעיף 79 - החילת חוקפו של החוק; סעיף 80 - אחריות הממשלה לביצוע החוק. הממשלה החליטה כי סעיפים אלה יכנסו לחוקפם מיום פרסום החוק ברשומות ומבקשת על כך את אישורה של ועדת הכספים.

כל הסידורים האחרים לביצוע הפעולות נעשו כבר; השמרות מוכנים, ההסכם מוכן ומיד לאחר אישור החלטת הממשלה על-ידי ועדת הכספים יישלח מברק לווינגטון, שם נמצא עכשיו מי שצריך להתמנות לתפקיד הנגיד, והכל יבוא על סידורו.

י. בדר: אני מוכרח לומר שהמצב בקשר לחוק הבנק הוא מגוחך מאל. קראתי גם בעתון שהממשלה החליטה להמליץ בפני הנשיא על מינוי הנגיד, והרי אין לממשלה עדיין כל סמכות לעשות זאת, כי הסעיפים הנוגעים בדבר אינם נמצאים בחוקף.

מר קטרון: הממשלה החליטה להמליץ בפני הנשיא, אולם לא תמליץ כל עוד ועדת הכספים לא חאשר את חוקפם של הסעיפים אשר ציינתי לעיל.

י. בדר:

אני עוד אבקש שההצעות הנוספות של הממשלה יובאו בפני הוועדה בעוד מועד. כמו כן, יהיה כנראה צורך בחוק נוסף כדי להסדיר את בעיית הרביית מחוץ לבנקים. על כן הייתי מבקש שהממשלה תגיש לנו בהקדם את כל ההצעות להסדר הרביית, הן בבנקים והן מחוץ לבנקים, כדי שההוראות בקשר לשני סוגי הרביית האלה יכנסו לתוקפם ביחד. אני חושב שהוועדה מוכנה להצטרף לבקשתי זו, כדי למנוע מצב פרדוקסלי שהרביית הפרטית תהיה נמוכה יותר מהרביית הנדרשת בבנקים.

ה ח ל ט ה

בהתאם לבקשת הממשלה אישרה הוועדה את יום טרנסום החוק ברטומות כיום הכנסם לתוקף של הסעיפים 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 12, 79 ו-80 לחוק בנק ישראל.

ב. קבלת משלחת מטעם התאחדות הסוחרים והתאחדות בעלי המלאכה בענין מס מותרות על רהיטים.

מר שיבק:

אנחנו מייצגים כאן את ענף הרהיטים בארץ, את יצרני הרהיטים ואת המשווקים. כ-2500 משפחות מתפרנסות מענף זה וכן אותו מספר של פועלים. אנחנו רוצים להביא בפני הוועדה את בעיית ביצועו של חוק מס מותרות, כפי שהוא מתבצע יום-יום, כי על זה חברי הוועדה בוודאי אינם יודעים הרבה. אין צורך להדגיש שחוק מס המותרות, כמו כל יתר החוקים הדואגים להכנסות המדינה, הוא חוק הכרחי. מבצעיו הישירים של החוק הם הפקת והיצרן כאחד. הפקת מבקר בנגריה ובודק שעל כל הרהיטים המוצאים מבית המלאכה לתנויות יודבקו בולי מס המותרות. עצם הדבר הזה שיש כאן הזדמנות לשני אנשים - הפקת והיצרן - להפגש ביחידות ולהגיע להסכם אם להרביק את הבולים או לא הוא כבר בעוכרי החוק. אפשרות כזאת היא מציאותית מאד, בפרט לאור העובדה שבכל איזור ואיזור ישנו פקח קבוע. אחת מדרישות ההתאחדות שלנו הייתה להחליף מדי פעם בפעם את הפקחים מאיזור אחד לשני, אך לא מצאנו אופן קשבת.

בשתי השנים האחרונות נוכחו השלטונות לדעת שמרבית היצרנים עוקפים את החוק. הנהלת מס המותרות רצתה לחקן מצב זה על-ידי תוספת פקחים, אך ההתאחדות שלנו התנגדה לזה מפני שתוספת הפקחים אינה עשויה להביא חועלת. יש גם לדעת שהנהלת מס המותרות עצמה הקימה מחלקת פיקוח על הפקחים שלה, זאת אומרת שהיא אינה נותנת אימון רב בפקחים האלה. אנשי מחלקת הפיקוח על פקחים עורכים ביקורי בוז בבתי מלאכה ומחרימים רהיטים שאין עליהם בולי מס.

סוחרים רבים ויצרנים מחסלים את רתי-העסק שלהם מפני שאין הם רוצים לההפך לעבריינים. לעומת זאת ישנם הרבה בתי מלאכה נסתרים המייצרים רהיטים ללא מס מותרות. כן קיים לחץ מצד הקונים, אשר רוצים לקנות רהיטים בלי לשלם את מס המותרות, המהווה לפעמים תוספת של מאות לירות על המחיר המקורי של הרהיט. לחץ זה מופעל על סוחרים רהיטים והם מצדם לוחצים על היצרנים שימסרו להם רהיטים בלי בולי מס מותרות. אנחנו יכולים להביא דוגמאות של מאות פקחים אשר מקבלים שכר חודשי מהיצרנים, כדי שיעצמו עין בשעת הצורך. הפגיעות נגד יצרנים נתבטלו מפני שפקידים אשר מיפלו בהן רמזו שהם מעוניינים ברהיט זה או אחר. קיימת שחיתות ושחפות בעבירות נגד החוק בין הפקחים, היצרנים והסוחרים. אין ההתאחדות שלנו יכולה לסבול עוד מצב כזה. נעשה עבודה חסרת תועלת מאד אם נצליח לטהר את האווירה. יותר מאשר אנו מעוניינים להקמין את שיעורי המס על-ידי הטלתו על הומרי-גלם רוצים אנו לסתום את הפרצות בביצוע החוק. על כן רצינו להביא את הצעותינו בפני ועדת הכספים, ואני רק מתפלל שהנהלת המס והבלו לא הביאה לתשומת-לבה של הוועדה את המצב כפי שהוא.

יש לנו הצעות לתיקון המצב, אך הפקידות של הנהלת מס המותרות מתנגדת להצעותינו בגלל נימוקים סוציאליים. אין אנחנו מתעלמים

או.

מר שיבק:

מהקשיים הכרוכים בביצוע הצעותינו, אבל ידוע לנו שאפשר להתגבר עליהם.

אנחנו מציעים שמס המותרות יוטל על חומרי-גלם ולא ^{על} המוצרים המוגמרים. בצורה זו אפשר יהיה להקטין בהרבה את מנגנון מס המותרות ולהבטיח את הגבייה בכל 100%. כן ניתן בצורה זו למנוע כל אמצעות של השתמטות מחשלות המס על-ידי חשלות שוחד, אנשי מס המותרות מתנגדים להצעתנו מפניבות סוציאליזם, היינו הם טוענים שלפי השיטה שלנו ישלמו מס גם על רהיטים פשוטים המיועדים בעיקר לשכבות מעוות-אמצעים. אולם הם טוענים, מפני שישנו חומר גלם שממנו מליצרים רק רהיטי לוכסוס, ולכן אפשר יהיה לגבות את המס רק מחומר גלם זה. אפשר היה אפילו להגדיל את שעורי המס על חומר גלם לרהיטי לוכסוס.

בארץ ישנם 3 בחי-חרושת לייצור חומרי גלם לתעשיית הרהיטים ובהם יתרכז הפיקוח וגביית המס על חומר גלם מתוצרת הארץ. כפי שזה נהוג בתעשייה הסיגריות. אני בטוח שאם רק יהיו מוכנים לקבל באופן עקרוני את הצעותינו נמצא הדרך אשר יבטיח שהאוצר לא יפסיד אף פרוטה אחת.

אנחנו יזונים לוועדה הכספיים שתעזור לנו, מפני שנלאנו כבר במאבקנו נגד עוקפי החוק.

מר לבני:

הצעתנו היא להטיל את מס המותרות על חומרי גלם לרהיטים, וזוהי לדעתנו החלפה היחידה למצב הקיים. כל שיטה אחרת יכולה להביא רק לשיפור זמני, אך לא לשינוי יסודי במצב. יש לדעת שכיום משלמים את מס המותרות רק כמחצית היצרנים במדינה. אלה שאינם משלמים נמנים ברובם על היצרנים העשירים והגדולים, אשר אצלם מהווה מס המותרות סכומים ניכרים. הצעה שלנו תביא להכללת כל יצרני הרהיטים בחוג משלמי המס, וזהו גם תשחרר את היצרנים מהריצה היומיומית למשרדי מס המותרות; חסמור אותם מהפחד החמיר של חשלות קנסות או חרמות. כאן אני רוצה עוד לציין שהקנסות על היצרנים מוטלים על-ידי פקידי משרד המס, שאין להם בדרך כלל כל הכשרה משפטית. קרה כבר לא פעם שפקיד מס המותרות הטיל על יצרן קנס של 1000 לירות וכאשר הדבר הובא בפני בית המשפט העמיד השופט את המס על-40 לירות בלבד.

אין ספק שעם הנחת השיטה המוצעת על-ידינו ההכנסות מגביית המס תעלנה באופן אוטומטי. דבר זה גם יאפשר אולי להקטין את שיעורי המס, ואף לאחר זה ההכנסות תהיינה עוד גדולות יותר מאשר עכשיו. אנחנו הכינונו הצעת טבלה לגביית מס מסוגי עץ שונים, ומבלה זו מתקבלת פחות או יותר על דעת פקידי מס המותרות. במבלה זו הפרדנו בין עץ שממנו מליצרים רהיטים זולים, לבין עץ אשר משמש חומר גלם לרהיטי מותרות בגלל מחירו העצמי הגבוה ובגלל העבודה הרבה שיש להשקיע בעיבודו. עשינו חשבון שלפי טבלה זו לא יפגע המס במשפחות החיות על עבודה שכירה, והן חשלמנה אולי אפילו פחות ממה שמשלמות עכשיו, ואילו הכנסות המדינה לא ירדו, כי כל היצרנים ישלמו את המס. אני מקווה שהנהלת המכס והבלו תמצא דרך לגביית המס בנמל. אני גם מבקש לא להעמיד בתור בעיית הבעיות את הצד הסוציאלי, מפני שמפגישותינו עם הנהלת מס המותרות נוכחנו לדעת שאין הם דואגים כל-כך מי צריך לשלם פחות ומי צריך לשלם יותר. עובדה היא שמשך שנים מספר ניהלנו מלחמה כדי לשכנע את הנוגעים בדבר שמיטות ילדים אינן מותרות. אולם המס על מצרך זה בוטל רק לאחר שהעניין הועלה בכנסת.

אני מבקש את חברי הוועדה לדון בבעיה זו ברוח הדברים שהשמענו כאן היום ולמצוא דרך לקבלת הצעתנו.

ה ח ל ט ה

הוקמה ועדה משנה המורכבת מתה"כ היו"ר י. גורי, י. בדרות, למדן. הוועדה תפגש ביום-ד' הקרוב עם נציגי התאחדות בעלי המלאכה, התאחדות הסוחרים ומס המותרות לשם בירור יסודי של בעיית מס המותרות על רהיטים.